

จากรากไทยสู่นาฏยกรรมเงาร่วมสมัย : กลุ่มศิลปินคิดบวกศิลป์
From the basis of Thai to the contemporary shadow plays: Kidbuaksipp

รัญชิตา เพียรชนะ
ปริญญาโท สาขาศิลปะการแสดง
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

บทความนี้ได้รวบรวมการศึกษาและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ นาฏศิลป์ไทยรากฐานนาฏศิลป์ไปสู่ นาฏยกรรมเงาร่วมสมัยของกลุ่มศิลปินคิดบวกศิลป์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจกับคณะคิดบวกศิลป์มากยิ่งขึ้น โดยเนื้อหาประกอบด้วย ที่มาและพัฒนาการของกลุ่มศิลปินคิดบวกศิลป์ รูปแบบการแสดงที่ปรากฏ การแสดงนาฏยกรรมเงาของกลุ่มศิลปินคิดบวกศิลป์

คำสำคัญ : คิดบวกศิลป์ , นาฏยกรรมเงา

Abstract

This article provides studies and knowledge relating to Thai performing art, from the basis of Thai performing art to “Kidbuaksipp’s contemporary shadow plays”. Certainly, this is going to be helpful in order to understand more clearly about Kidbuaksipp’s purposes. This article also consists of their background and evolution, patterns which appear on their shows and their shadow plays.

Keywords : Kidbuaksipp Team, Shadow play

บทนำ

นาฏศิลป์ไทยถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่มีเอกลักษณ์ มีการสืบทอดต่อกันมาในระยะเวลา ยาวนาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันคนไทยบางกลุ่มได้นำเอานาฏศิลป์ไทยมาจัดแสดงตามสถานที่ต่างๆ เพื่อเป็น เครื่องมือบ่งชี้ให้กับชาวต่างชาติได้รู้จักกับวัฒนธรรมของไทยมากยิ่งขึ้น แต่ในความเป็นจริงแล้วความนิยมในการ เสนอศิลปะทางวัฒนธรรมนั้นได้ลดลงตามกาลเวลาโดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน ทุกๆสิ่งในการดำเนินชีวิตของคนใน ยุคปัจจุบันนี้จะต้องมีเทคโนโลยีเป็นตัวควบคุม นาฏศิลป์ไทยถึงแม้ว่าจะดูเป็นศิลปะที่มรดกทางวัฒนธรรมแต่ก็ มีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับยุคสมัยอยู่เสมอ เมื่อผู้เสนอศิลปะลดลงจึงทำให้การแสดงนาฏศิลป์ไทยใน ปัจจุบันต้องอาศัยการโฆษณา และพัฒนาการแสดงของตนเองให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สัมพันธ์กับ สภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เข้ามามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการอยู่รอดของศิลปะแขนงนี้ที่ต้องเกี่ยวข้องกับการ เพิ่มมูลค่าเพื่อเป็นทุนส่งเสริมในการทำกิจกรรมอื่นๆ ทั้งนี้ควรจะต้องเป็นสิ่งที่ตามมาจากรื่องของการเพิ่ม คุณค่า หรือการทำให้ผู้ชมหันมาให้ความสนใจมากขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดการทำเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม(สุ รพล วิรุฬห์ 2547: 134) ในปัจจุบันก็มีคณะละครกำเนิดขึ้นมากมาย อย่างเช่น คณะไก่แก้วการละคร คณะ เพชรจรัสแสง คณะทันต์ กลุ่มศิลปินคิดบวกศิลป์ ฯลฯ ที่เกิดขึ้นมาในระยะเวลาใกล้เคียงกัน ดังนั้นนาฏศิลป์จึง มองไปในเชิงที่เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมด้านการแสดงนาฏศิลป์ไทย จึงเป็นการทำธุรกิจการแสดงอย่างหนึ่ง ถ้า

จะให้อยู่รอดได้ต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบมีการนำเสนอจุดขาย การสร้างกลยุทธ์ต่างๆขึ้นมาเพื่อให้ธุรกิจเป็นที่น่าสนใจสำหรับลูกค้าหรือผู้ชมการแสดงที่มีพื้นฐานความเข้าใจในศิลปะประเภทนี้

ที่มาและพัฒนาการของกลุ่มศิลปินคิดบวกศิลป์

คิดบวกศิลป์เป็นการเริ่มต้นของการรวมตัวของเพื่อนๆ น้องๆ ที่เรียนนาฏศิลป์ต้องการทำในสิ่งที่ตัวเองรัก ต้องการอนุรักษ์ศิลปะของไทยในแขนงนี้เอาไว้ และยังมีผลตอบแทนจากการออกงานต่างๆเพื่อนำไปใช้เป็นทุนการศึกษา แต่ถ้อยคำยังเป็นศิลปินกลุ่มเล็กยังไม่มีชื่อเสียงมากเท่าไรนัก ต่อมาเริ่มมีการติดต่อกันเพิ่มมากยิ่งขึ้นนายยุทธนา อัมระรงค์ผู้ก่อตั้งกลุ่มและผู้สร้างสรรคผลงาน จึงได้คิดเปิดเป็นบริษัทเพื่อให้ง่ายต่อการรับงานในด้านเชิงธุรกิจ จึงใช้ชื่อกลุ่มว่า “คิดบวกศิลป์” คำว่า คิดบวก คือ การคิดในทางการสร้างสรรค์ คำว่า ศิลป์ คือ มาจากภาษาบาลี ศิลปะคือศิลปะ วิทยาการรวมกันแล้วคือการทำศิลปะวิทยาการหลายๆแขนงมารวมกันคิดในทางสร้างสรรค์ การมีความคิดที่ดี การแสดงนาฏศิลป์เงาของกลุ่มศิลปินคิดบวกศิลป์ได้รับการพูดถึงเป็นอย่างมากในเรื่องของความแปลกใหม่เพราะไม่เคยมีใครทำมาก่อน การแสดงของกลุ่มศิลปินคิดบวกศิลป์เป็นการรวมการแสดงหลายแขนงเข้าด้วยกัน เริ่มจากการแสดงหนังใหญ่ หนังตะลุง ที่อาศัยเงาบวกกับการแสดงโขน การรำรำ และการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบกับการใช้มุม เล่นแสงเงา ซึ่งเป็นศิลปะแบบตะวันตก โดยการสร้างสรรค์ผลงานส่วนใหญ่จะสะท้อนกับสภาพสังคมปัจจุบันและรวมไปถึงการถ่ายทอดเรื่องราวความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ด้วยเป็นการแสดงที่มีความโดดเด่นจึงทำให้ผลงานเป็นที่ประทับใจผู้ชมตลอดมา

คิดบวกศิลป์ก็เป็นอีกหนึ่งกลุ่มศิลปินที่มีอัตลักษณ์และจุดเด่นในการสร้างสรรค์ผลงานที่เจาะกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่มโดยนำเอาพื้นฐานของนาฏศิลป์มาเป็นแนวทางหลักในการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ โดยใช้เทคนิคด้านแสงและเทคนิคของดนตรีร่วมสมัยมาสร้างสรรค์ผลงานจนทำให้เป็นที่รู้จักในสังคมไทยในชื่อว่า “นาฏยกรรมเงา” ผลงานส่วนใหญ่ที่สร้างสรรค์ขึ้นมาจากความต้องการของบุคคลและกลุ่มคนที่จะสื่อความหมายโดยการใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือประกอบและถ่ายทอดตามความต้องการนั้นๆ นอกจากนี้กลุ่มศิลปินคิดบวกศิลป์ยังมีการสร้างสรรค์ผลงานในด้านต่างๆ รวมทั้งเผยแพร่นาฏศิลป์ไทยไปสู่สากล อีกทั้งยังมีการประกวดผลงานการสร้างสรรค์งานทางด้านการแสดงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งผลงานดังกล่าวได้รับรางวัลต่างๆ มากมาย อีกทั้งยังทำให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในนามของ คิดบวกศิลป์ (ยุทธนา อัมระรงค์, สัมภาษณ์, 8 พฤศจิกายน 2560)

การบริหารจัดการของคณะคิดบวกศิลป์

คิดบวกศิลป์ก็เป็นอีกหนึ่งกลุ่มศิลปินขนาดเล็กวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างสรรค์ผลงานที่เจาะกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่มโดยนำเอาพื้นฐานของนาฏศิลป์มาเป็นแนวทางหลักในการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ โดยใช้เทคนิคด้านแสงและเทคนิคของดนตรีร่วมสมัยมาสร้างสรรค์ผลงานจนทำให้คนทั่วไปรู้จักในนามของนาฏยกรรมเงา คิดบวกศิลป์สามารถแพร่หลายได้อย่างรวดเร็วในช่วงปี พ.ศ.2554 จากรายการไทยแลนด์ก็อตทาเลนต์ซีซั่นที่ 1 เมื่อได้รับความนิยมและเสียงตอบรับอย่างดีมาก คิดบวกศิลป์จึงได้มีการพัฒนาเป็นธุรกิจทางการแสดง

คิดบวกศิลป์มีการบริหารจัดการในรูปแบบของบริษัทในนาม บริษัท คิดบวกศิลป์ จำกัด ซึ่งผู้บริหารทั้งหมดเป็นพี่ น้อง สายเลือดนาฏศิลป์ในรั้วมหาวิทยาลัยเดียวกัน โดยมีนายยุทธนา อัมระรงค์เป็นผู้บริหารหลักในการดูแลบริษัท และมี นายวีรพงษ์ ตรีละคร นางสาวศศิธร ธรรมสิริ และ นายธัชกร นันทรัตนชัย ช่วยดูแลในส่วนต่างๆ และมีการแบ่งฝ่ายหน้าที่รับผิดชอบออกเป็น 2 ส่วน คือ การบริหารงานด้านธุรกิจ และ การ

บริหารงานด้านการแสดง นอกจากนาฏยกรรมเงาที่เป็นเอกลักษณ์ของคิตบวกลีปป์ คิตบวกลีปป์ยังได้พัฒนาผลงานทางการแสดงต่างๆอีกมากมาย ผลงานส่วนใหญ่ที่สร้างสรรค์ขึ้นมาจากความต้องการของบุคคลและกลุ่มคนที่สื่อความหมายโดยการใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือประกอบและถ่ายทอดตามความต้องการนั้นๆ นอกจากนี้ยังมีการสร้างสรรค์ผลงานในด้านต่างๆ รวมทั้งเผยแพร่นาฏศิลป์ไทยไปสู่สากล อีกทั้งยังมีการประกวดผลงานการสร้างสรรค์งานทางด้านการแสดงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งผลงานดังกล่าวได้รับรางวัลต่างๆ มากมาย อีกทั้งยังทำให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในนามของ บริษัท คิตบวกลีปป์ จำกัด

รูปแบบการแสดง

หลักการและวิธีการสร้างงานของกลุ่มศิลปินคิตบวกลีปป์

นาฏศิลป์ไทยเป็นรากฐานของนาฏศิลป์ คิตบวกลีปป์จึงได้นำสิ่งที่มีพื้นฐานจากนาฏศิลป์ไทยมาสร้างสรรค์ชิ้นงานและแตกยอดในความรู้สึกของตนเองว่าต้องการที่จะสื่อสารอะไรออกมาให้ผู้ชม โดยจะต้องตอบจุดประสงค์ ตอบสนองตนเองว่าอยากจะสื่อสารอะไรกับสังคม และมีความคิดต้องร่วมต้องสื่อสารกับวัยรุ่นให้เข้าใจง่าย รวมสื่อสารกับคนรุ่นเก่า เพราะเรามีพื้นฐานนาฏศิลป์คาบเกี่ยวกันอยู่ คิตบวกลีปป์จึงอยากให้คนทุกรุ่นได้เข้าใจในการสื่อสารผ่านการแสดงที่เข้าใจง่าย(วิระพงษ์ ตอนละคร, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2560)

นาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทยถือเป็นศิลปะแขนงหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงการแสดงออกทางด้านการสื่อความหมาย ซึ่งจากการที่มนุษย์ได้ปรุงแต่งกิริยาท่าทางที่เกิดจากธรรมชาติแล้วนำมาประดิษฐ์ให้เกิดความงดงามมากขึ้น เมื่อนำมาประกอบกับเพลง ดนตรี การขับร้อง (เรณู โกศินานนท์ 2545 : 1-2) ที่มาของนาฏศิลป์ดังกล่าวจะให้ค่านิยมความหมายของนาฏศิลป์ไทยได้ คือ

นาฏศิลป์ หมายถึง การพ้อนรำ ระเบียบำ รำ เต้น รวมถึงการร้องและบรรเลงดนตรีเข้าด้วยกัน (อาภรณ์ และจตุรงค์ มนตรีศาสตร์ 2525 : 9)

นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะแห่งการละครหรือการพ้อนรำ (เรณู โกศินานนท์ 2545 : 3)

นาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์

นาฏศิลป์ไทย เป็นศิลปะชนิดหนึ่งที่มีมายาวนาน และมีการพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานจากรากฐานของนาฏศิลป์ไทยให้เหมาะกับปัจจุบัน นาฏศิลป์ไทยจึงเป็นศิลปะที่สร้างสรรค์ความงาม ก่อให้เกิดอารมณ์ให้กับผู้ชมการแสดง

นาฏยกรรมเงา

นาฏยกรรมเงาของคณะคิตบวกลีปป์ได้ถูกปรับแต่งโครงสร้าง โดยได้นำโครงสร้างรูปแบบการแสดงหนังใหญ่และรากฐานของนาฏศิลป์ไทยที่ตนเองมีนำมาพัฒนาและปรับปรุงให้นำเสนอ ทันทสมัยมากยิ่งขึ้น โดยในการแสดงอาจประกอบไปด้วยอุปกรณ์ต่างๆ บุคลากรในการร่วมแสดงในผลงานนั้นๆ ให้สื่อสารกับผู้ชมได้เข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น และนอกจากนั้นยังใช้เทคนิคที่ทันสมัยควบคู่กับความคิดสร้างสรรค์ของผู้สร้างงานจนทำให้การแสดงมีความสวยงามและน่าสนใจ จนเป็นที่ชื่นชอบกันอย่างมาก

สรุป

กล่าวโดยสรุปนาฏศิลป์ไทยถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่มีเอกลักษณ์ มีการสืบทอดต่อกันมาในระยะเวลายาวนาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันคนไทยบางกลุ่มได้นำเอานาฏศิลป์ไทยมาจัดแสดงตามสถานที่ต่างๆ เพื่อเป็นเครื่องมือบ่งชี้ให้กับชาวต่างชาติได้รู้จักกับวัฒนธรรมของไทย แต่ปัจจุบันการเสพศิลปะทางวัฒนธรรม

นั้นได้ลดลงตามกาลเวลา นาฏศิลป์ไทยในปัจจุบันต้องอาศัยการโฆษณา และพัฒนาการแสดงของตนเองให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สัมพันธ์กับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เข้ามามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการอยู่รอดของศิลปะแขนงนี้ที่ต้องเกี่ยวข้องกับการเพิ่มมูลค่าเพื่อเป็นทุนส่งเสริมในการทำกิจกรรมนั้นๆ ทั้งนี้ควรจะต้องเป็นสิ่งที่ตามมาจากรื่องของการเพิ่มคุณค่า หรือการทำให้ผู้ชมหันมาให้ความสนใจมากขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดการทำเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมกลุ่มศิลปนิเทศบวกลีปป์มองนาฏศิลป์ไปในเชิงที่เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมด้านการแสดงนาฏศิลป์ไทย จึงเป็นการทำธุรกิจการแสดงอย่างหนึ่ง ถ้าจะให้อยู่รอดได้ต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบมีการนำเสนอจุดขาย การสร้างกลยุทธ์ต่างๆขึ้นมาเพื่อให้ธุรกิจเป็นที่น่าสนใจสำหรับลูกค้าหรือผู้ชมการแสดงที่มีพื้นฐานความเข้าใจในศิลปะประเภทนี้

คิตบวกลีปป์ก็เป็นอีกหนึ่งกลุ่มศิลปินที่มีอัตลักษณ์และจุดเด่นในการสร้างสรรค์ผลงานที่เจาะกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่มโดยนำเอาพื้นฐานของนาฏศิลป์มาเป็นแนวทางหลักในการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ โดยใช้เทคนิคด้านแสงและเทคนิคของดนตรีร่วมสมัยมาสร้างสรรค์ผลงานจนทำให้เป็นที่รู้จักในสังคมไทย นอกจากนี้คิตบวกลีปป์ยังได้พัฒนาผลงานทางการแสดงต่างๆอีกมากมาย ผลงานส่วนใหญ่ที่สร้างสรรค์ขึ้นมาจากความต้องการของบุคคลและกลุ่มคนที่จะสื่อความหมายโดยใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือประกอบและถ่ายทอดตามความต้องการนั้นๆ

รายการอ้างอิง

- ยุทธนา อัมระรงค์. (2560, 8พฤศจิกายน). ผู้ก่อตั้งคณะคิตบวกลีปป์ [บทสัมภาษณ์]
เรณู โกศินานนท์. (2545). *นาฏศิลป์ไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด
สุรพล วิรุฬกรักษ์. (2547). *หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์*. กรุงเทพฯ: ประกายพริก
วีระพงษ์ ดอนลคร. (2560, 21พฤศจิกายน). ผู้ก่อตั้งคณะคิตบวกลีปป์ [บทสัมภาษณ์]
อาภรณ์และจตุรงค์ มนตรีศาสตร์. (2525). *นาฏศิลป์เพื่อการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: องค์การการค้าของคุรุสภา